

JOHANNA SPYRI

ILIUSTRAVO REMIGIJUS JANUŠKEVIČIUS

Heida

ANTRA DALIS

HEIDAI PRAVERČIA, KO IŠMOKO

Heida

Versta iš:
Johanna Spyri
HEIDI KANN BRAUCHEN, WAS
ES GELERNT HAT
Diogenes Verlag Ag, Zurich, 2013

Leidinio bibliografinė informacija
pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno
Mažvydo bibliotekos Nacionalinės
bibliografijos duomenų banke (NBDB).

© Vertimas į lietuvių kalbą, Indrė Dalia Klimkaitė, 2021
© Iliustracijos, Remigijus Januškevičius, 2021
© Leidykla „Nieko rimto“, 2021

ISBN 978-609-441-791-7

JOHANNA SPYRI

Heida

ANTRA DALIS
HEIDAI PRAVERČIA, KO IŠMOKO

Iš vokiečių kalbos vertė Indrė Dalia Klimkaitė

Iliustravo Remigijus Januškevičius

Vilnius
2021

Turinys

Pasirengimas kelionei.....	7
Svečias kalnų ganyklose	16
Atpildas.....	26
Žiema Kaimelyje	37
Žiema tęsiasi.....	50
Sukrunta tolimieji draugai	61
Kaip viskas kalnų ganyklose klostosi toliau	80
Nutinka tai, ko niekas nesitikėjo.....	90
Atsisveikinimas, bet tik iki kito pasimatymo....	107
Apie autorę.....	133
Apie dailininką.....	135

Pasirengimas kelionei

Malonasis ponas daktaras, nusprendęs, kad mažoji Heida turi būti pargabenta namo į gimtinę, kaip tik dabar plačia gatve artėjo Sezemanų namų link. Buvo saulėtas rugsėjo rytas, švelnus ir malonus, atrodė, jog visi žmonės juo turėtų džiaugtis. Bet ponas daktaras tematė nubalčius akmenis po kojomis, o žydro dangaus virš galvos net nepastebėjo. Jo veidą ženklino anksčiau nematytas liūdesys, o plaukai nuo pavasario buvo gerokai pražilę. Po žmonos mirties daktaras teturėjo vienintelį artimą žmogų – dukrą, tai buvo jo akių šviesa. Ir štai prieš kelis mėnesius žydinčią mergaitę iš jo išplėšė mirtis. Nuo to laiko daktaro niekad nebematei tokio džiugaus, koks jis būdavo kitados.

Timptelėjus varpelio virvutę duris svetingai atvėrė Sebastianas, jis iškart ėmė linkčioti kaip atsidavęs tarnas, mat ponas daktaras – ne tik namų šeimininko ir jo dukrelės draugas, dėl meilės būdo jis kaip visur, taip ir čia patraukė savo pusėn visus šių namų gyventojus.

– Viskas po senovei, Sebastianai? – kaip įprasta džiugiu balsu paklausė ponas daktaras, lipdamas laiptais aukštyn, o jį lydėdamas Sebastianas be atvangos rodė visokius prielankumo ženklus, nors ponas daktaras jų jau nematė, mat kopė atsukęs tarnui nugarą.

– Gerai, kad atvykai, daktare, – šūksniu svečią pasitiko ponas Sezemanas. – Būtinai turim dar kartą aptarti kelionę į Šveicariją, noriu iš tavęs išgirsti, ar bet kokiomis aplinkybėmis liksi prie savo nuomonės – net ir dabar, kai Klarutei aiškiai gerėja.

– Mielasis Sezemanai, ką tu sau manai? – atsakė svečias, sėsdamasis šalia bičiulio. – Tikrai norėčiau, kad tavo mama būtų čia, – kai ji šalia, viskas greitai pasidaro aišku bei paprasta ir kaipmat susistyguoja. O su tavim kalboms nėra galo. Šiandien tavo kvietimu ateinu jau trečią kartą ir dar sykį pakartosiu tą patį.

– Taip, sutinku, tas reikalas tau jau įkyrėjo, betgi suprask, mielas drauge, – ponas Sezemanas tarsi atsiprašydamas uždėjo ranką bičiuliui ant pečių. – Man pernelyg sunku atšaukti tai, ką dukrai taip tvirtai pažadėjau ir kuo ji ištisus mėnesius dieną ir naktį džiaugėsi. Ir šį paskutinį sunkų laiką ji taip kantriai ištverė vis tikėdamasi, kad artėja kelionė į Šveicariją ir kad galės aplankyti savo draugę Heidą kalnų ganyklose; ir štai dabar aš tam geram vaikui, kuris ir taip daug ko yra netekęs, staiga turiu išplėsti viltį – tai neįmanoma.

– Sezemanai, tai būtina, – tvirtai atsakė ponas daktaras, o kad jau jo draugas sėdėjo šalimais tylus ir priblokštas, po valandžiukės pridūrė: – Tik pagalvok, kaip viskas yra. Klara jau seniai neturėjo tokios prastos vasaros kaip ši. Apie tokią didelę kelionę negali būti nė kalbos, baiminuosi blogiausių padarinių. Be to, jau prasidėjo rugsėjis, viršuje, Alpėse, gali dar būti gražu, bet gali ir labai atvėsti. Dienos trumpėja, o likti ir nakvoti viršuje Klarai išvis nevalia. Taigi kalnų ganyklose ji galėtų praleisti nebent porą valandų. Kelias nuo Bad Ragaco aukštyn truks ilgiau nei kelias valandas, nes į viršų ją tikrai reikės nešti krėslė. Trumpai tariant, Sezemanai, negalime to leisti! Bet aš eisiu kartu su tavimi ir pasikalbėsiu su Klarute, ji juk protinga mergaitė, pranešiu jai savo planą. Kitą gegužę ji pirmiausia nuvyks į Ragacą, ten ilgokai pasigydydys, per tą laiką viršuje, ganyklose, orai sušils. Tada bus galima retsykais užnešti ją aukštyn, taigi į tas iškylas į kalnus ji leis gerokai sustiprėjusi ir atsigavusi, daug labiau nei dabar. Tu irgi supranti, Sezemanai, jei norime puoselėti viltis,

kad tavo vaiko būklė pagerės, turime mergaitę labai tausoti ir kuo rūpestingiausiai gydyti.

Ponas Sezemanas, iki šiol klausęsis tylomis ir su liūdesiu bei nusiminimu veide, dabar sušuko:

– Daktare, sakyk man tiesiai – ar tu tikrai dar turi vilties, kad jos būklė pasikeis?

Ponas daktaras gūžtelėjo pečiais.

– Nedaug, – tarė pusbalsiu. – Bet, mielas drauge, pagalvok akimirką apie mane! Negi tu neturi mielo vaiko, kuris ilgisi tavęs ir džiaugiasi tau sugrįžus? Tau niekad netenka grįžti į ištuštėjusius namus ir vienam sėstis prie stalo. Ir tavo vaikui namuose gera. Nors tavo dukrelė negali daug ko, kuo mėgaujasi kiti, bet vis dėlto ji kai kuo pranašesnė už kitus vaikus. Ne, Sezemanai, jūs nelabai turit kuo skųstis, jums tikrai gera būti kartu. Pagalvok apie mano tuščius namus!

Ponas Sezemanas atsistojo ir ėmė žingsniuoti po kambarį dideliais žingsniais, – visada taip darydavo, kai reikėdavo spręsti kokį svarbų reikalą. Staiga sustojo priešais savo draugą ir paplojo jam per petį.

– Daktare, man į galvą atėjo mintis. Sunku matyti tave tokį, jau nebesi kaip anksčiau. Tau reikia kiek atitrūkti, ir žinai kaip? Iškeliausi ir aplankysi mažąją Heidą kalnuose mūsų visų vardu.

Ponas daktaras labai nustebo dėl tokio pasiūlymo ir žiojosi prieštarauti, bet ponas Sezemanas jam neleido. Jis taip užsidegęs džiaugėsi savo idėja, kad apkabinė bičiulį ir nusivedė į dukrelės kambarį. Gerasis ponas daktaras ligoniukei Klarai visuomet buvo mielas svečias, mat jis nuo senų laikų labai draugiškai su ja elgėsi ir kaskart apsilankęs papasakodavo ką nors linksma ir smagaus. Kodėl dabar jis to negali, mergaitė žinojo, ir mielai būtų jį nudžiugusi.

Taigi iškart atkišo jam ranką ir daktaras atsisėdo šalia jos. Ponas Sezemanas irgi prisitraukė kėdę ir paėmęs Klarą už rankos pradėjo kalbėti apie kelionę į Šveicariją ir kaip jis pats ja džiaugėsis. Bet pagrindinį dalyką, kad dabar kelionė negalinti įvykti, susakė paskubomis, nes mažumėlę baiminosi būsimų ašarų. Tada greitai nusuko kalbą į kilusią naują mintį, atkreipdamas Klaros dėmesį į tai, kaip išeitų į gerą jų draugui, jei jis iškeliautų pailsėti.

Ašaros išties pasipylė iš mėlynų akių, kad ir kaip Klara stengėsi jas sulaikyti, mat žinojo, kaip tėčiui sunku matyti ją verkiančią. Bet buvo skaudu, nesgi dabar viskas baigta, o juk visą vasarą svajonės apie kelionę pas Heidą buvo vienintelis Klaros džiaugsmas ir paguoda tomis ilgomis vienišomis valandomis, kurias jai teko ištverti. Bet Klara nebuvo pratusi derėtis, ji gerai žinojo, kad tėtis neleidžia jai tik to, kas tikrai neišeitų į gerą, ir todėl šito negali leisti. Ji nurijo ašaras ir griebėsi vienintelės jai likusios vilties. Paėmė savo gerąjį draugą už rankos, paglostė ją ir ėmė maldauti:

– Prašau, pone daktare. Jūs nuvyksite pas Heidą, tiesa, o tada grįžęs man viską papasakosite, kaip ten, kalnuose, ką veikia Heida ir senelis, ir Pėteris, ir ožkelės, visus juos gerai pažįstu! Ir dar paimsite tai, ką noriu perduoti Heidai, jau viską apgalvojau, ir dar kai ką senelei. Labai prašau, pone daktare, padarykite tai; gersiu žuvų taukų tiek, kiek tik jūs panorėsite.

Ar šis pažadas buvo paskutinis lašas, nežinia, bet galima spėti, nes ponas daktaras nusišypsojo ir tarė:

– Na gerai, Klarute, tada tu tapsi tvirta ir pilna, mudu su tėčiu tave tokią ir norime matyti. O kada gi man keliauti, ar tu jau irgi nusprendei?

– Geriausia ryt iš pat ryto, pone daktare, – atsakė Klara.

– Taip, ji teisi, – įsiterpė tėvas. – Saulė šviečia, dangus mėlynas, nėra ko gaišti, gaila kiekvienos tokios dienos, kad nesimėgauji ja Alpėse.

Ponas daktaras nusijuokė:

– Netrukus tu man prikiši, kad aš vis dar čia, Sezemanai, taigi man metas dingti.

Ir daktaras jau buvo besistojąs eiti, bet Klara jį sulaikė. Dar norėjo susakyti viską, ką perduoti Heidai, o tada dar prisaikdinti viską kalnuose gerai apžiūrėti ir grįžus jai papasakoti. Siuntinys Heidai bus perduotas vėliau, mat panelė Rotenmajer turi padėti jį supakuoti, o dabar ji išėjusi į miestą ir ilgokai užtruks.

Ponas daktaras pažadėjo viską atlikti kaip reikiant ir iškeliauti jei ne ryt anksti rytą, tai kuo greičiau, o kai sugrįš, išsamiai viską atpasakoti, ką bus pamatęs ir patyręs.

Namų tarnai neretai turi keistą gebėjimą – nujausti šeimininkų namuose vykstančius dalykus dar gerokai prieš šiems apie tai pranešant. Sebastianas ir Tinetė, matyt, šia savybe pasižymėjo, nes kai tik ponas daktaras, lydimas Sebastiano, leidosi laiptais, į Klaros kambarį šiai paskambinus varpeliu jau žengė Tinetė.

– Tinete, atneškite dėžutę, pilną šviežių minkštų pyragaičių, kokius valgome prie kavos, – pasakė Klara ir mostelėjo į dėžutę, kuri jau seniai stovėjo paruošta. Tinetė paėmė ją už kampo ir su pašai paakilojo rankoje. Tarpduryje kandžiai tarstelėjo:

– Būta čia ko stengtis.

Sebastianas apačioje su įprastu mandagumu atidarė duris ir nusilenkdamas tarė:

– Jei ponas daktaras būtų toks malonus ir perduotų mamzelytei labų dienų nuo Sebastiano...

– Ak, tik pažiūrėkit, Sebastianai, – draugiškai atsakė ponas daktaras, – tai ir jūs jau žinot, kad aš išvykstu?

Sebastianas užsikosėjo.

– Aš... Aš turėjau... pats nebežinau... ak taip, prisiminiau: kaip tik atsitiktinaiėjau per valgomąjį, ir išgirdau tariant mamzelytės vardą, ir, kaip jau būna, viena mintis pažadina kitą ir... tokiu būdu...

– Tikrai taip, tikrai taip, – nusijuokė ponas daktaras, – o juo daugiau minčių, juo labiau reikia laikyti liežuvį už dantų. Viso geriausio, Sebastianai, labų dienų perduosiu.

Ir ponas daktaras jau buvo bežengias pro praviras namų duris, bet čia sutiko kliūtį: stiprus vėjas sukliudė panelei Rotenmajer pasivaikščioti ilgėliau, tad ji kaip tik grįžusi namo žengė pro duris. Tačiau vėjas taip išpūtė skarą, kuria ji buvo apsigobusi, kad panelė atrodė tarsi su iškelta bure. Ponas daktaras aki-mirksniu atšoko atgal. Bet šį vyrą panelė Rotenmajer nuo seno nepaprastai gerbė ir vertino, taigi pati didžiai mandagiai atsitraukė atgal, ir valandėlę abu stovėjo atsitraukę, ketindami praleisti vienas kitą. Bet staiga pūstelėjo toks stiprus vėjo gūsis, kad panelė Rotenmajer visomis burėmis įskrido tiesiai vidun. Daktaras vos spėjo atšokti, o panelė nulėkė kiek per toli, tad jai teko grįžti, kad deramai pasveikintų namų draugą. Šis audringas nutikimas jai kiek sugadino ūpą, bet ponas daktaras gebėjo greitai nuraminti sudrumstas nuotaikas ir sukurti malonią atmosferą. Jis pasidalijo su panele savo kelionės planu ir kuo maloniausiai paprašė jos taip supakuoti dovanas Heidai, kaip tik ji viena gebanti. Ir tada ponas daktaras atsisveikino.

Klara manė, jog pirmiausia turės susiremti su panele Rotenmajer, kad gautų jos sutikimą išsiųsti Heidai visus tuos daiktus, kuriuos ketino perduoti. Bet šįkart mergaitė klydo: panelė Rotenmajer buvo išskirtinai geros nuotaikos. Iškart nukraustė didįjį stalą ir tada sukrovė ant jo viską, ko prašė Klara, ir jos akyse gražiai sudėjo į siuntinį. Nebuvo paprasta, nes suvynioti

Šveicarų rašytojos Johannos Spyri (1827–1901) „Heida“ – iki šiol aktuali literatūros klasika bei vienas žinomiausių šveicarų kūrinių. Tai įkvepianti ir šilta istorija apie mergaitę, gyvenančią aukštai kalnuose kartu su atsiskyrėliu seneliu. Heida rūpestingumu, optimizmu, tvirtu tikėjimu bei šiltu bendravimu ne tik žavi visus aplinkinius, bet ir geba pagydyti liūdesį.

„Heida“ originaliai buvo išleista dviem knygomis – „Heidos mokslo ir kelionių metai“ bei „Heidai praverčia, ko išmoko“. Tai – antrasis pasakojimas apie šauniąją mergaitę. Šį puikų naują knygos vertimą ir leidimą puošia lietuvių dailininko Remigijaus Januškevičiaus tapytos iliustracijos.

Redaktorė Giedrė Kmitienė
Korektorė Guoda Rudnickaitė-Vaitiekūnė
Maketavo Miglė Dilytė
Tiražas 3180 egz.
Išleido leidykla „Niekorimto“
Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius
www.niekorimto.lt
Spausdino UAB BALTO print
Utenos g. 41A, LT-08217 Vilnius

Heida žvalgėsi į visas puses. Linksmi linguojančios gėlės, mėlynas dangus, džiugi saulės šviesa, ore smagiai sklandantis paukštis – viskas taip gražu, taip gražu! Heidos akys spindėjo palaima.

Heidos pasaulis – pilnas paprasto kasdienybės grožio. Ji gyvena kartu su mylimu seneliu, kasnakt miega šieno lovelėje ir kasryt atsigėrusi šviežio pieno keliauja į kalnų pievas ganyti ožkų drauge su piemeniu Pėteriu, o grįžusi skaito giesmes jo močiutei, kuri jau per prastai mato, kad galėtų skaityti pati. Ir dar Heida labai labai laukia, kada pas ją atvyks pasisvečiuoti Klara – ligota mergaitė, su kuria susidraugavo viešėdama Frankfurte.

Viskas, ko imasi Heida, atneša daug džiaugsmo ir jai, ir visiems aplinkiniams. Užkrečianti mergaitės energija ir begalinis noras padėti suteiks šilumos bei vilties tiek brangiems Heidai žmonėms, tiek šios knygos skaitytojams.

www.niekorimto.lt

Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

